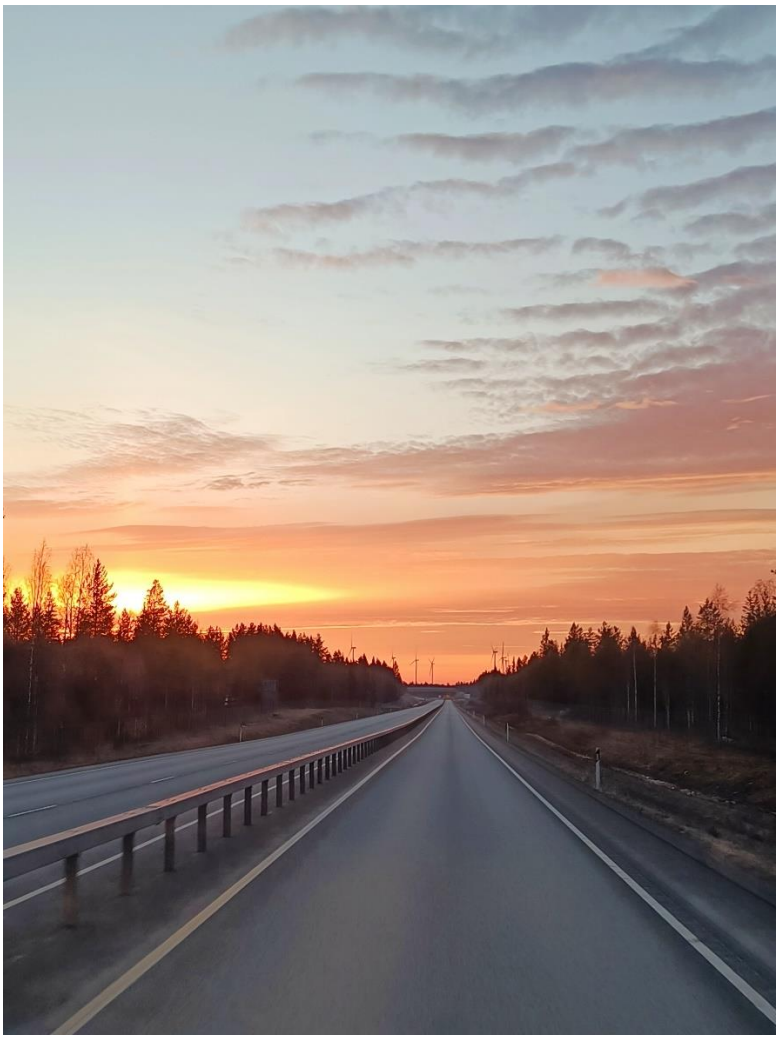
Simon kunnan

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA lv. 2026-2027

SISÄLLYSLUETTELO

1. Opiskeluhuolto 5
2. Lukuvuoden 2026-2027 lukuvuoden tavoitteet sekä toimenpiteet 8
3. Simon esi-ja peruskoulujen sekä lukion opiskeluhuoltopalvelut 9
   3.1 Opiskeluhuollon toteutuminen henkilötyövuosina v. 2025 10
   3.2 Oikeus saada opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja 11
4. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuolto 11
   4.1 Koulukohtaisen oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmän tehtävät 12
5. Kun huoli herää 12
   5.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltokertomusten laatiminen ja säilytys 14
6. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto 15
7. Tapaturmat 17
8. Tupakkatuotteet ja päihteet 18
9. Oppilaan ohjaus 19
10. Poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen 20
    10.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy 21
11. Opiskelijoiden oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön 22
    11.1 Fyysisesti turvallinen oppimisympäristö 22
    11.2 Psyykkinen turvallisuus oppilaitoksessa 23
    11.3 Sosiaalinen turvallisuus oppilaitoksessa 23
12. Suunnitelma kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteiden varalle 24
    12.1 Kiusaamiseen puuttuminen ja sen ennaltaehkäisy 24
13. Kurinpito 26
14. Väkivalta- ja häirintätilanteet 26
    14.1 Väkivallan muodot 28
    14.2 Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy 29
    14.3 Väkivallan tunnistaminen 30
15. Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteet 32
    15.1 Toiminta uhka- ja vaaratilanteissa 32
    15.2 Toiminta kriisitilanteissa 32

LIITE 1
LIITE 2

Simon kunnan opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan Simon kunnan opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeisimmät periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteutumiseksi ja seuraamiseksi. Suunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuolto-osuuden. Opiskeluhuolto kuuluu kuntien lasten ja nuorten hyvinvointipalvelukokonaisuuteen yhtenä tärkeänä osana kyseistä palveluverkostoa. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto sisältää oppilas- ja opiskelijahuollon, jolla tarkoitetaan oppilaan/opiskelijan oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Opiskeluhuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen. Monialainen verkostoyhteistyö ja palveluiden joustavuus ovat myös toimivan opiskeluhuollon lähtökohtana. Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Lisäksi oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaisiin maksuttomiin opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

Simon kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma päivitetään lukuvuosittain ja se ohjaa koulujen opiskeluhuoltoa. Ohjausryhmän jäseniä osallistuu koulujen oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmiin, joten tiivis yhteistyö ohjausryhmän ja koulukohtaisten ryhmien välillä tekee tiedonkulusta, ohjauksesta ja toiminnan arvioinnista säännöllistä ja luontevaa.

Simon kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmä

Kunnan opiskeluhuoltoa ohjaa ja kehittää opiskelijahuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä kokoontuu kaksi kertaa lukuvuodessa.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä

- Vastaa kunnan monialaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.
- Ohjaa koulujen ja oppilaitosten opiskeluhuoltoa.
- Linjaa yhteiset tavoitteet toteuttamalleen opiskeluhuollon toiminnalle ja tukee yhteisten tavoitteiden saavuttamista ja yhtenäisten toimintatapojen omaksumista
- laatii vastuulleen kuuluvan opiskeluhuollon kuntakohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman, joka liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja joka korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuollon osuuden.

Opiskeluhuollon ohjausryhmään kuuluvat:

Sivistysjohtaja
Hanna Tikka, p. 040 8422 313

Simon koulun ja lukion rehtori
Sari Hekkanen-Olervo, p. 040 355 9572

Opiskeluhuollon vastaava kuraattori
Katja Enbuske, p. 050 5917398

Koulu- ja opiskeluhuollon osaston hoitaja, Lapha
Marianne Junes-Leinonen, p. 040 753 1321

Vapaa-aika- ja hyvinvointikoordinaattori, Simon kunta
Silja Hiltula, p. 040 758 4465

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, Simon kunta
Henna Lahtinen (22.12.2026 saakka), p. 040 542 2062

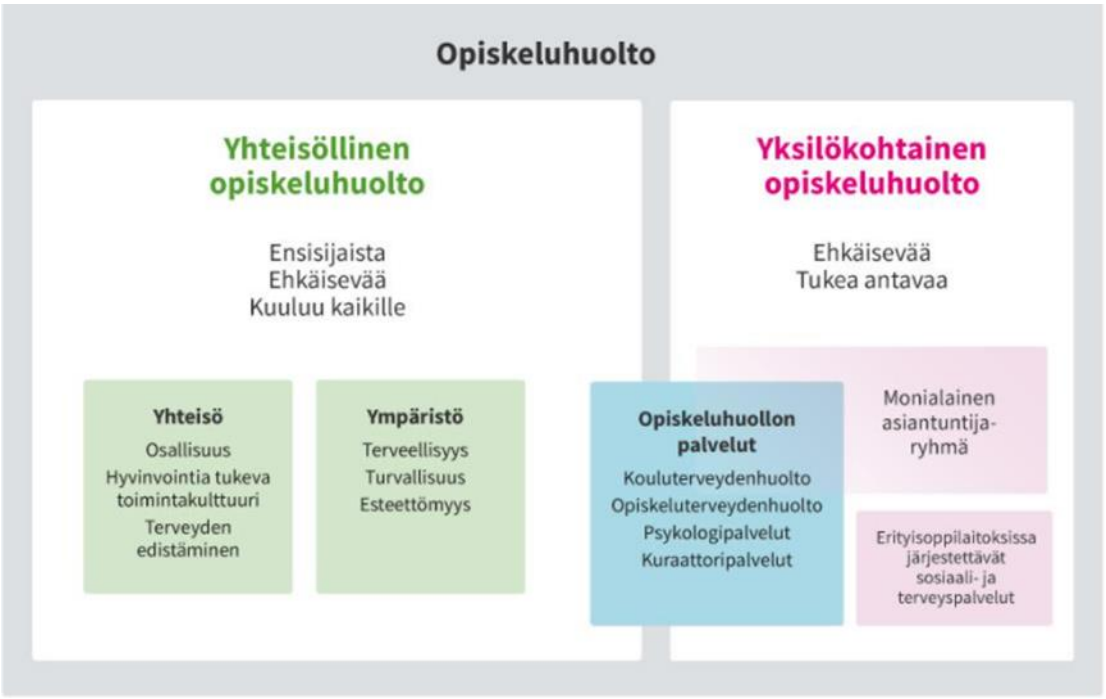
Opiskeluhuollon palveluvastaava, Lapha
Johanna Pesälä, p 0400 893426

Johtava lääkäri, Lapha
Annika Ylitalo, ylilääkäri, Lapha

Johtava sosiaalityöntekijä, Lapha
Elina Kalaoja, p. 050 433 5679

1. Opiskeluhuolto

Opiskeluhuolto jaetaan **yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon.**

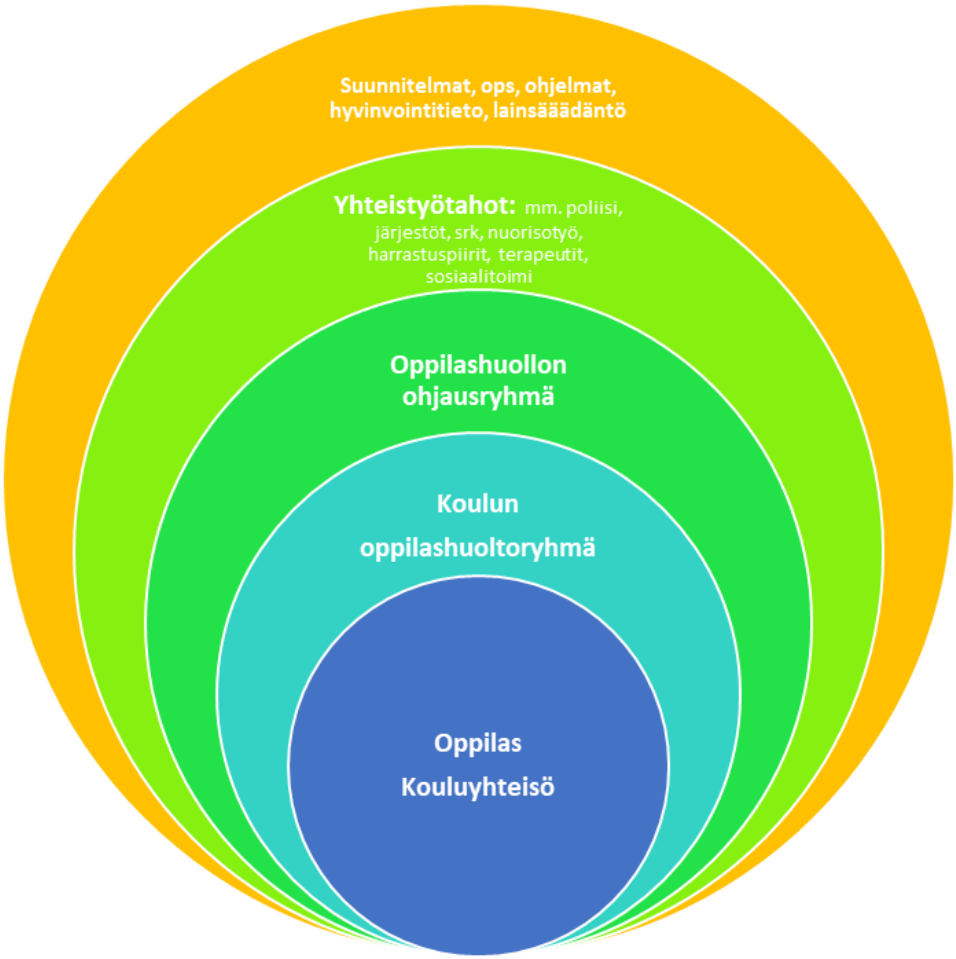
Kuva 1. Opiskeluhuollon kokonaisuus (THL, Opiskeluhuolto, 2021)

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitoksessa edistetään koululaisten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki koulussa työskentelevät henkilöt. Opiskeluhuollon keskiössä ovat oppilas ja kuten yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön tavoitteena on, myös koko kouluyhteisö. Lasten ja nuorten hyvinvointityössä kuten opiskeluhuollossa korostetaan oppilaan osallisuutta. Heidät otetaan mukaan etsimään keinoja parantaa hyvinvointia koulussa ja kehittämään yhteisöllisiä toimintatapoja. Yhteisölliseen opiskeluhuoltotyön toteuttamiseen oppilaat osallistuvat mm. oppilaskuntatyön kautta. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä huoltajien sekä lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Opiskeluhuolto tuo kouluun yhteenkuuluvuutta, huolenpitoa ja avointa vuorovaikutusta.

Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

- Oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen

Huoltajien näkemyksiä kartoitetaan opettajien ja huoltajien välisissä palavereissa, luokkien vanhempainilloissa ja arkiviestinnässä. Huoltaja voi osallistua yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön suunnitteluun ja toteuttamiseen vanhempainyhdistyksen tai luokkatoiminnan kautta. Vanhempainyhdistyksen mielipiteitä ja näkemyksiä kysytään esim. järjestyssääntöjä laadittaessa, opetussuunnitelmatyössä ja opiskeluhuoltoa suunniteltaessa. Vanhempainyhdistyksen edustaja osallistuu tarvittaessa opiskeluhuoltoryhmän palaveriin.

Kuva 2. Oppilashuollon ekosysteemi

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta tai tiettyä oppilasryhmää koskevaa monialaista opiskeluhuoltoa. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä koulun arjessa että oppilashuollon tuen rakentamisessa. Opiskeluhuoltopalvelu perustuu vapaaehtoisuuteen.

Koulun monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Opiskeluhuoltotyö voi käynnistyä oppilaan, huoltajan tai koulun työntekijän ilmaiseman huolen perusteella.

Yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuuluva asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.

Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Asiantuntijaryhmän jäsenillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus pyytää neuvoa ja saada tietoa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta sellaisissa oppilaan asioissa, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi. On luvallista antaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä virka-aputehtävän, toimeksiannon tai omaan lukuun muutoin suoritettavan tehtävän suorittamiseksi. Annettujen tietojen salassapidosta ja suojaamisesta on varmistuttava asianmukaisesti.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää opiskeluhuollon rekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta**.** Tiedot siirtyvät vain huoltajan tai oppilaan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. **Opetuksen kannalta** välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.

2. Lukuvuoden 2026-2027 lukuvuoden tavoitteet sekä toimenpiteet

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan - oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset. Lukuvuosikohtaiset tavoitteen määrittyvät Simon kunnan hyvinvointisuunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä hyvinvointikartoitusten kuten esimerkiksi THL:n terveyskyselyiden pohjalta.

Lukuvuoden 2026-2027 tavoitteet:

Oppilaiden liikkumisen lisääminen ja terveellisten elämäntapojen vahvistaminen:
Koulun arjessa on hyvä huomioida erilaiset mahdollisuudet monipuoliseen liikkumiseen. Toimenpiteinä ovat välituntiaktiviteettien kehittäminen yhteistyössä koulupt:n kanssa, hyvinvoinnin teemapäivät, kummitoiminnan kehittäminen sekä kouluruokailun ja aamupalan terveellisyyden korostaminen. Koulussa kannustetaan myös oppilaita ns. koulumatkaliikuntaan eli kulkemaan koulumatkat kävellen tai pyöräillen.

Mielenterveyden tukeminen, koulupoissaolojen vähentäminen:
Mielenterveys rakentuu arjessa yksilö-, yhteisö- ja rakennetasolla (THL). Näin ollen mielenterveyden tukeminen tapahtuu kouluyhteisössä eri tasoilla. Mielenterveyttä tukevat esimerkiksi toimiva sisäinen moniammatillinen yhteistyökouluissa ja oppilaitoksissa sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Mielenterveyttä tukevat myös varhaisen tuen mahdollistaminen oppilaalle/opiskelijalle, poissaolomallin käyttäminen, kohtaavat aikuiset, yhteisöllisyyden, osallisuuden ja sosiaalisen tuen vahvistaminen sekä turvallisen opiskeluympäristön luominen (ks luku 11).

Päihteiden käytön ehkäiseminen
Päihteiden käytön ehkäiseminen on yhteydessä oppilaiden ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen. Oppilaan/opiskelijan mielenterveys, osallisuuden kokemus sekä sosiaalinen yhteisö vaikuttavat oppilaan/opiskelijan asennoitumiseen päihteitä kohtaan.
Kouluissa otetaan yhdeksi hyvinvointia tukevaksi tekijäksi ennaltaehkäisevä päihdetyö. Päihteiden käytön ehkäisemisessä toteutetaan monialaista valistus- ja kasvatustyötä. Sen lisäksi mm. Nokko-toimintamalli ja Ehyt ry:n tarjonta tukevat kasvatus toimintaa. Somen hyödyntäminen kampanjoinnissa päihteitä vastaan on myös tärkeää.

3. Simon esi-ja peruskoulujen sekä lukion opiskeluhuoltopalvelut

Simon kunnan opiskeluhuoltopalvelut jakaantuvat kahteen toimipisteeseen: Simon koululle (1-9lk) ja lukiolle sekä Maksniemen koululle (1-6lk). Esikoululaisilla on käytettävänä kuraattori- ja psykologipalvelut sekä neuvolan kautta terveydenhuoltopalvelut sekä monialainen asiantuntijaryhmä.

Kouluterveydenhoitaja

Riikka-Tuulia Tikkanen, puh. 040 572 7241
Simon koulu ja lukio ti-pe

Pia Saukkonen, puh. 040 630 7455
Maksniemen koululla torstaisin

Koululääkäri

Koululääkäri on tavattavissa koululla maanantaisin ajanvarauksella. Ajanvaraus koululääkärille kouluterveydenhoitajan kautta.

Koulupsykologi
Ella Kavalus
puh. 040 144 8047
Koululla maanantaisin ja etänä tiistaisin

Koulupsykologi on psyykkisen kehityksen ja kasvun sekä mielenterveyden asiantuntija, jonka työn tavoitteena on edistää oppilaan hyvinvointia, oppimista ja koulunkäyntiä. Koulupsykologi antaa matalan kynnyksen ohjausta, neuvontaa ja keskusteluapua yksittäisille oppilaille ja vanhemmille, sekä konsultaatiota ja neuvontaa opettajille. Tarvittaessa koulupsykologi voi myös arvioida ja tutkia oppilaan oppimisen, keskittymisen, motivaation, käyttäytymisen ja tunne-elämän pulmia hyödyntämällä erilaisia tutkimusmenetelmiä, kuten haastatteluita, havainnointia, kyselylomakkeita sekä psykologisia testejä. Tutkimusten tuloksia voidaan hyödyntää oppilaan koulunkäynnin tukitoimien suunnittelussa ja kuntoutuksen järjestämisessä. Oppilaat, vanhemmat ja opettajat voivat olla yhteydessä koulupsykologiin puhelimitse tai Wilman kautta.

Vastaava koulukuraattori
Katja Enbuske
p.0505917398
Tavattavissa Simon koululla ja lukiolla ti, to ja pe sekä Maksniemessä ma.
Katja.enbuske@lapha.fi

Kuraattoripalvelu on ehkäisevää sosiaalipalvelua, jolla edistetään yksilöiden ja kouluyhteisön hyvinvointia, kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja oppilaan ja perheen ohjautumista muihin tarvittaviin palveluihin. Koulukuraattoriin voi ottaa yhteyttä Wilman kautta, puhelimitse tai sähköpostilla. Kuraattori kartoittaa tuen tarvetta sekä tarjoaa tuki- ja ohjauskeskusteluja koulunkäyntiin, opiskeluun, käyttäytymiseen, sosiaalisiin suhteisiin, tunne-elämään, perhetilanteeseen ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

Oppilashuollon yhteistyötahot:

Sosiaalityöntekijä
Matti Autio
0504331416
Juulia Ronkainen
0505977266

Psykiatriset sairaanhoitajat:
Lukio: Heli Kinnunen p. 040 5345220 ja Teija Miettinen p. 040 5338485
Vastaanotto terveyskeskuksessa
Peruskoulu psykiatrinen sairaanhoitaja:
Karoliina Kuukasjärvi, ajanvarauksella

Nuorisotyö
Antero Kotila, vapaa-aikaohjaaja p. 040 663 3031
Anu Rajaniemi, etsivä- ja koulunuorisotyöntekijä.
Tavattavissa koululla ti ja pe p. 040 526 0754

Srk
Virpi Mäkitalo, nuorisotyönohjaaja
puh:040 3580690

Poliisi:
ennaltaestava.lappi@poliisi.fi
Iida Virtala, 029 546 6495

3.1 Opiskeluhuollon toteutuminen henkilötyövuosina v. 2025

Simon koulu ja Simon lukio
0.-9 lk oppilaita 168
Lukion opiskelijoita 47

terveydenhoitaja 0,8 htv
psykologi 0,2 htv
kuraattori 0,6 htv

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään 4krt vuodessa
Lukion opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään 4krt vuodessa

Maksniemen koulu
oppilaita 67
terveydenhoitaja 0,2 htv
psykologi 0,10 htv
kuraattori 0,20 htv

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa

3.2 Oikeus saada opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

4 Oppilaitoskohtainen opiskeluhuolto

Simon kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa Simon esiopetuksen, Simon koulun (1-9lk), Maksniemen koulun (1-6lk) ja Simon lukion opiskeluhuoltoa. Koulut toteuttavat yhteisöllistä opiskeluhuoltoa yhteistyössä opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä on monialainen, ja siinä tulee olla oppilaitoksen johtoa ja henkilöstön edustajia, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja ja lääkäri, psykologi- ja kuraattoripalvelujen sekä opiskelijoiden ja huoltajien edustaja. Lisäksi ryhmään voi kuulua muiden kunnan toimialojen ja viranomaisten sekä järjestöjen ja seurakunnan edustajia.

Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaa koulun opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista oppilashuollon ohjausryhmän linjausten mukaisesti. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

4.1 Koulukohtaisen oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmän tehtävät

- Seuraa, arvioi ja kehittää kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia.
- Vahvistaa koulun myönteistä oppimis- ja työskentelyilmapiiriä.
- Vuosittain järjestetään teematyöskentelyä. Teemat voidaan nivoa MOK-kokonaisuuksiin ja teemapäiviin
- Edistää oppilaiden osallisuutta koulun toimintakulttuurissa.
- Kehittää koulun ja kodin välistä yhteistyötä.
- Huolehtii kouluyhteisön osallistumisesta seuraaviin tarkastuksiin:
  -Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus /
  Meri-Lapin ympäristöpalvelut
  Työterveyshuollon työpaikkaselvitys / työterveyshuolto
  -Työsuojelutarkastus / LVV

Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu tehtävän mukaan säännöllisesti lukuvuoden aikana.
Koulun opiskeluhuoltoryhmä seuraa opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista. Koulut ja opiskeluhuoltopalveluita tarjoavat tahot toimittavat oppilaiden hyvinvointiin liittyvien kyselyjen ja selvitysten tulokset opiskeluhuoltoryhmälle aina tuloksia saatuaan. Tällaisia kyselyjä ovat mm. vuosittainen hyvinvointikysely, laajojen terveystarkastusten yhteenvedot, kouluterveyskyselyt ja muut koulussa tehdyt oppilaiden hyvinvointiin liittyvät selvitykset. Opiskeluhuoltoryhmä käsittelee saatuja tuloksia säännöllisissä palavereissaan ja päättää toimenpiteistä, kuten keskeisistä tuloksista tiedottamisesta oppilaille, huoltajille ja muille yhteistyötahoille. Opiskeluhuoltoryhmä hyödyntää saatuja tietoja koulujen oppilashuollon kehittämisessä.

5 Kun huoli herää

Kun huoli herää oppilaan tai opiskelijan hyvinvoinnista tai koulunkäynnistä, ota huoli puheeksi matalalla kynnyksellä. Asiasta on hyvä keskustella suoraan oppilaan kanssa. Huolen eteenpäin viemiseksi ja asian selvittämiseksi tulee asiasta kertoa myös luokanvalvojalle tai luokanopettajalle oppilaan suostumuksella. Tuen tarpeen selvittämisen prosessista sovitaan aina oppilaan kanssa hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. Asiasta konsultoidaan opiskeluhuollon työntekijää sekä ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan.

Opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä on syytä koota mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Asiantuntijaryhmään kutsutaan ne opiskeluhuollon toimijat, jotka ovat tarpeellisia huolen selvittämiseksi. Ryhmän kokoonpanolle pyydetään huoltajan ja/tai oppilaan suostumus. Opiskeluhuolto perustuu vapaaehtoisuuteen.

Mikäli suostumusta asiantuntijaryhmän kokoamiseen ei saada ja tämä vaikeuttaa asian käsittelyä, konsultoidaan asiassa nimettömästi vastaavaa kuraattoria sekä rehtoria. Mikäli yksittäisellä

opiskeluhuollon työntekijällä on oppilaaseen tai perheeseen toimiva vuorovaikutussuhde, hän jatkaa tilanteen seurantaa ja työskentelyä oppilaan ja perheen kanssa.

Mikäli alaikäisen tilanne herättää edelleen huolta, oppilaaseen tai perheeseen saatava yhteys on vaarassa katketa tai muut olosuhteet muutoin edellyttävät viranomaisarviointia, eikä suostumusta asiantuntijaryhmän kokoamiseen saada, tulee arvioida lastensuojeluilmoituksen tai lastensuojelutarpeen selvityspyynnön tekemisen tarve voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Lisäksi opiskeluhuoltolaki velvoittaa oppilaitoksen henkilöstöä toimimaan aktiivisesti silloin, kun oppilaan tuen tarve havaitaan. Opiskeluhuoltolain 11 §:n mukaan oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Opiskeluhuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee viipymättä ottaa yhteyttä opiskeluhuoltopalvelujen työntekijään yhdessä oppilaan kanssa sekä antaa tuen tarpeen arvioimiseksi välttämättömät tiedot, mikäli hän arvioi oppilaan tarvitsevan opiskeluhuollon palveluja. Yhteydenotto tehdään ensisijaisesti yhteistyössä oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kanssa oppilaan ikä ja kehitystaso huomioiden. Näin varmistetaan, että oppilas saa tarvitsemansa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

- Oppilaan/opiskelijan kanssa keskustelu.
- Opiskeluhuollon asiantuntijan anonyymi konsultointi ja asian alustava arviointi.
- Yhteydenotto huoltajaan (alle 18-vuotiaan oppilaan/opiskelijan osalta).
- Vastuuhenkilönä toimii se työntekijä, jolla huoli herää. Vastuun siirtäminen toiselle työntekijälle ei poista hänen velvollisuuttaan huolehtia asian etenemisestä.
- Vastuuhenkilö kokoaa opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän oppilaan/opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella.
- Asiantuntijaryhmä muodostetaan tapauskohtaisesti niistä asiantuntijoista, joiden osallistuminen on asian selvittämisen kannalta tarpeellista.
- Asiantuntijaryhmä sopii tarvittavista tukitoimista, vastuunjaosta, seurannasta ja jatkotoimenpiteistä.
- Vastuuhenkilö laatii opiskeluhuoltokertomuksen ja huolehtii sen toimittamisesta opiskeluhuoltorekisteriin voimassa olevien kirjaamiskäytäntöjen mukaisesti.

5.1 Oppilas- ja opiskelijahuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Kun yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava tarpeelliset tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Oppilas/opiskelijahuoltokertomuksen kansilehteen kirjataan asiantuntijaryhmään osallistuvat jäsenet. Ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan ja oppilaan hyväksyntään. Tämän vuoksi huoltajalta ja oppilaalta pyydetään allekirjoitus suostumukseen. Jos opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja annetaan henkilölle, joka ei osallistu opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen taikka niihin liittyviin tehtäviin, asiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Kertomus säilytetään muovitaskussa oppilashuollon kansiossa arkistokaapissa.

Oppilas/opiskelijahuoltokertomuksen laadinta:

Oppilas- ja opiskelijahuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

Lokitietokansilehti:
Opiskeluhuoltokertomuksen kansilehtenä lokitietolehti, johon sihteeri merkitsee arkistokelpoisella mustekynällä tiedon pyytäjän/saajan nimen.

Suostumus kansilehti:
- Asiantuntijaryhmän jäsenet
- Huoltajan ja oppilaan allekirjoitus

Kertomus:
- nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin
- vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe ja vireillepanija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimet
- tiedot asian käsittelystä opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, kansilehteen on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

(suostumuslomake liite; opiskeluhuoltokertomus liite 2)

6 Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on tarkoitettu peruskoululaisille ja heidän perheilleen. Se on lakisääteistä ja maksutonta perusterveydenhuollon ehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta. Lukio-opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon kuuluu

- oppilaan ja opiskelijan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- Perusopetuksen vuosiluokittainen oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen;
- oppilaan sekä opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen, tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto.
- kouluympäristön sekä oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset
- Perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto;
- opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti

Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveysneuvonta

Perusopetuksessa koko ikäluokan kattavat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Kouluterveydenhuollon henkilöstö on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta. Lukio lukion ja opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Laajat terveystarkastukset
Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia ja vanhemmat kutsutaan mukaan. Tarkastukseen sisältyy vanhempien ja oppilaan haastattelut sekä opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Terveyden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti.

Terveystarkastuksia tehdään myös yksilöllisen tarpeen mukaan myös muina ajankohtina, esim. koulun uusille oppilaille. Tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään, koska tiedetään, että tarkastuksista poisjääneiden riski syrjäytymiseen on suurempi kuin niihin osallistuneilla. Tuen tarvetta voidaan selvittää esimerkiksi ottamalla yhteyttä perheeseen tai järjestämällä kotikäynti. Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltään vaivaavista asioista. Terveystarkastuksissa kerätään anonyymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa hyödynnetään oppilashuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnitteluun, oppilashuollon toimintasuunnitelman laadintaan ja kuntatason suunnittelutyöhön.

Oppilaan terveydentilan huomioiminen

- Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Kouluterveydenhuoltoon ja koululääkäritoimintaan kuuluu ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille, ei siis varsinainen sairaudenhoito. Sairaudenhoidolliset asiat kuuluvat huoltajan vastuulle.

Lääkehoidon järjestäminen koulussa (Laphan ohjaus)

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Tyypillinen pidempiaikainen lääkitystarve on esimerkiksi diabeetikon lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla oppilailla, astmaatikoilla tai epileptikoilla.

Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä.

Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on

työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Koulutus lääkehoitoon

Opetusministeriö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista eikä työntekijöitä voida siihen velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisesti harkinnan ja riittävän lisäkoulutuksen jälkeen. Koulutuksen antaa laillistettu kyseiseen sairauteen erikoistunut terveydenhuollon ammattihenkilö ja kirjallisen luvan terveydenhuollon toiminnasta vastaava lääkäri. Diabeetikkolapsen hoitoon osallistuville pistosopetuksen ja kirjallisen pistosluvan antaa yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitaja.

Kouluterveydenhoitaja tarkistaa vuosittain ensiapukaappien sisällön ja täydentää tarvittaessa. Kouluterveydenhoitajalla on omassa varastossa joitakin ilman reseptiä myytäviä lääkkeitä.

Erityisruokavalio

Koulun varsinaisesta ruokavaliosta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Eettisistä ja uskonnollisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajan ilmoituksen perusteella. Asiantuntijan eli lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama lausunto on välttämätön silloin, kun tarvitaan ruokavalio sairauden hoitoon tai terveydellisen syyn johdosta. Oppilaan kanssa työskentelevien on tärkeä olla tietoisia allergiasta, varsinkin jos allergeenille altistuminen aiheuttaa välittömiä oireita tai ensiavun tarvetta.

7 Tapaturmat

Koulutapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat sisätiloissa, koulupihoilla ja koulumatkoilla. Tapaturmien ennaltaehkäisy on kaikkien koulussa työskentelevien tehtävä ja ilmi tulleista vaaranpaikoista tulee olla välittömästi yhteydessä rehtoriin tai työturvallisuusvastaavaan. Ympäristön turvallisuutta on hyvä tarkastella myös erilaisten käyttäjien ja erilaisen toiminnan näkökulmasta. Tapaturmien ehkäisemiseksi on laadittu riskiarviointi, joka päivitetään säännöllisesti. Koulun kriisisuunnitelmassa on nimetty ensiaputaitoiset työntekijät ja heidän ensiaputaitonsa pidetään ajan tasalla.

- Hoitoa tarvitseva oppilas saatetaan kouluterveydenhoitajalle/terveysasemalle tai vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuessa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan.

Koululla on vakuutus, joka korvaa koulutapaturmasta aiheutuvat kulut. Koulutapaturmasta ilmoitetaan aina myös koulusihteerille, joka tekee tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiöön.

8 Tupakkatuotteet ja päihteet

Koulu on lasten ja nuorten aluetta ja toiminnassa pyritään kaikin tavoin vahvistamaan päihteetöntä, tupakatonta ja nuuskatonta elämäntapaa. Koulun henkilökunta pyrkii omalla toiminnallaan antamaan myönteisiä terveen elämän malleja ja puuttuu viipymättä havaittuihin kokeiluihin ja väärinkäytöksiin. Kouluterveydenhuollon ja yhteisöllisen oppilashuollon tärkeä tehtävä on ennaltaehkäistä oppilaan päihteidenkäyttöä ja havaita psyykkiset ja sosiaaliset riskitekijät varhain, jolloin niihin puuttuminen on helpompaa ja tuottaa tulosta.

Päihteiden käytön ehkäisemisessä toteutetaan monialaista valistus- ja kasvatustyötä. Sen lisäksi mm. Nokko-toimintamalli ja Ehyt ry:n tarjonta tukevat kasvatus toimintaa. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä toimii koulunuorisotyöntekijä.

Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada tietoa tupakasta ja päihteistä, niiden vaikutuksista ja vaaroista. Asiallinen valistus tuo parhaan tuloksen. Päihdetietoutta annetaan keskitetysti terveystiedossa, mutta aihe on esillä myös muiden oppiaineiden sisällöissä. Päihdeasiasta on hyvä keskustella oppilaiden kanssa myös silloin, kun he haluavat ottaa sen esille tai kun aihe on esillä esimerkiksi julkisessa keskustelussa.

Yhteistyö vanhempien kanssa on päihdetyössä erityisen tärkeää. Koulun vanhempainilloissa ja vanhempien tapaamisissa voi varata aikaa avoimelle keskustelulle nuoren kehityksestä, perhe-elämästä, vapaa-ajanvietosta ja päihdekysymyksistä. Nivelvaiheessa luokanopettaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja luokanvalvoja tekevät yhteistyötä ja ottavat päihdeasian esille oppilaiden kanssa.

Päihteiden käytön tunnistaminen

Päihteiden käyttöön ei ole olemassa yhtä selvää tuntomerkkiä, mutta joitakin oireita tai muutoksia havaittaessa on syytä epäillä päihteiden käyttöä. Monet tunnusmerkit ovat normaaleja murrosikäisen kehitykseen liittyviä tai ne voivat liittyä mielenterveyden häiriöihin. Seuraavassa on tunnusmerkkejä, joihin kannattaa kiinnittää huomiota, kun huoli herää.

Tunnusmerkkejä

- Käyttäytymisen muutos; välinpitämättömyys, eristyneisyys, katsekontaktin välttely, valehtelu, sepittely ja aikuisen harhauttaminen, lyhytjännitteisyys, äkilliset mielialan vaihtelut, alkoholi- tai huumeslangin ilmaantuminen puheeseen, päihteiden käytöksen puolustelu.
- Ulkoisen olemuksen muutos; vaatetustyylin ylikorostaminen tai epäsiisti olemus, haju, laajentuneet silmäterät tai verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, pälyily, tokkuraisuus, selittämätön laihtuminen tai lihominen
- Koulunkäynnin muutos; poissaolot lisääntyvät, aamu- ja maanantaipoissaoloja,

heikentynyt koulumenestys ja kiinnostus koulunkäyntiin, oppimisvaikeudet
- Kaveripiirin ja harrastusten muutos.
- Lisääntynyt rahantarve, tavarat, joiden alkuperä selittämätön, käyttöön viittaavat esineet tai aineet.

Jokaisen koulussa toimivan aikuisen velvollisuus on selvittää tunnusmerkkien perusteella heränneen huolen aiheellisuus.

Perusperiaatteet:

- aikuisen velvollisuus on toimia
- alle 18-vuotiaan tupakoinnista, nuuskaamisesta ja päihteidenkäytöstä ilmoitetaan kotiin
- mikäli lapsi on ilmeisen lastensuojelun tarpeessa, on tehtävä lastensuojeluilmoitus

9 Oppilaan ohjaus

Perusopetuksessa toteutettavan ohjauksen ja opiskeluhuoltotyön yksi tärkeimmistä tavoitteista on tukea niitä oppilaita, joilla on opiskelussaan vaikeuksia ja jotka ovat jostakin syystä vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Ohjauksen ja opiskeluhuoltotyön avulla lisätään hyvinvointia koulussa, edistetään koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta opiskelussa ja auttaa häntä opiskelutaitojen kehittämisessä. Näin pyritään ennaltaehkäisemään opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä ja huolehtimaan tuen saamisesta koko opintopolun ja nivelvaiheiden ajan. Oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen, osallisuuden ja kuulluksi tulemisen tukeminen on jokaisen koulun aikuisen tehtävä.

Lukuvuoden mittaan järjestetään henkilökohtaisia vanhempaintapaamisia, vanhempainiltoja ja muita tapaamisia, jossa opettaja käy huoltajan kanssa läpi oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyviä kysymyksiä. Oppilaille ja huoltajille annetaan ohjausta ja tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä tulevaisuudelle. Huoltajille selvitetään myös, kuinka ohjaus on koulussa järjestetty sekä miten opiskeluun, opiskeluhuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät asiat on koulussa hoidettu.

Kouluissamme ohjauksesta vastaa vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja tai erityisluokanopettaja ja vuosiluokilla 7-9 opinto-ohjaaja. TET: 7,8,9 Päättävien luokkien työelämään tutustuminen ja muiden luokkien koulun sisäiseen työelämään tutustuminen järjestetään vuosittain työsuunnitelmassa tai henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyllä tavalla. Lisäksi eri oppiaineiden opetussuunnitelmien sisältöihin kuuluu yrittäjyyteen, työelämän vaatimuksiin ja taitojen opettamiseen liittyviä asioita.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää nivelvaiheisiin, kun oppilas siirtyy kouluasteelta toiselle, sillä tuen tulee jatkua yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan ja vielä siirryttäessä toiselle asteelle. Tämä antaa oppilaalle henkistä ja sosiaalista tukea ja varmuutta uudessa tilanteessa. Nivelvaiheessa on tärkeätä, että tarpeellinen tieto siirtyy uuteen oppilaitokseen ja oppilas voi aloittaa uudessa koulussa sujuvasti.

Siirtyminen esikoulusta 1. luokalle: Oppilaaksi ilmoittautuminen ja oppilaaksi ottaminen on helmikuussa. Huoltaja ilmoittaa lapsensa kouluun.

Keväällä esikoulun opiskeluhuoltopalaverissa valmistellaan erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevien lasten siirtymistä koulun puolelle. Varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan lisäksi palaverissa on mukana myös tuleva luokanopettaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja ja tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Toukokuussa on tulevien ekaluokkalaisten kouluun tutustumispäivä. Vanhempainilta pidetään koulun alettua syksyllä. Varhaiskasvatuksen opettaja on ekaluokkalaisten mukana ensimmäisinä koulupäivinä.

Simon koulun pienluokille tulevilla koulutulokkailla on yleensä 11-vuotinen oppivelvollisuus, jonka alkaessa koulun edustaja osallistuu lapsen koulupolun suunnitteluun. Kouluun tullaan lastenneuvolan ja lääkärin tutkimusten, asiantuntijoiden lausuntojen, ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan suositusten ja erityisluokanopettajien asiantuntemuksen perusteella. 5-6 -vuotiaat käyvät yksilöllisesti tutustumisjaksolla koulussa kevään aikana, jolloin erityisluokanopettaja mahdollisesti tekee vielä testauksia ja lopullinen koulu- tai luokkasijoitus selviää.

Alakoulusta yläkouluun: Kuudennen luokan opettaja, erityisopettajat ja oppilaanohjaaja tekevät yhteistyötä luokkien muodostamisessa ja pitävät tiedonsiirtopalaverin. Erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevien oppilaiden tiedonsiirtoon kiinnitetään erityistä huomiota. Kaikille kuudesluokkalaisille järjestetään yhteinen tutustumispäivä yläkoululla ja ”mennään seiskalle”-päivät, jollloin tutustutaan etukäteen tuleviin luokkakavereihin ja madalletaan kynnystä siirtyä yläkouluun.

Yläkoulusta toiselle asteelle: Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla opinto-ohjaaja esittelee erilaisia jatko-opintovaihtoehtoja ja oppilaat tutustuvat toisen asteen opintoihin. Opinto-ohjaajan tavoitteena on löytää jokaiselle mieleinen ja realistinen jatkokoulutuspaikka, josta on tehdään siirtymäsuunnitelma toista astetta varten yhteistyössä huoltajan kanssa.

10. Poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen

Simon kunnassa on laadittu **poissaolomalli**, joka ohjaa koulujemme henkilöstöä poissaoloihin puuttumisessa sekä oppilaan tukemisessa. (liite2)

Simon kunnassa oppilaan poissaoloja seurataan Wilmassa. Huoltajan on mahdollista seurata oppilaan koulutyöskentelyn sujumista Wilmasta. Järjestelmän avulla huoltajat ja opettajat voivat pitää yhteyttä mm. pikaviesteillä. Jos oppilas joutuu olemaan poissa koulusta, vanhempien tulee ilmoittaa poissaolosta samana päivänä esim. puhelimitse, tekstiviestinä tai Wilma-viestinä luokanopettajalle. On kuitenkin hyvä muistaa, että opettajiin saa yhteyden myös perinteisin yhteydenpitovälinein. Kiireellisissä tilanteissa suosittelemme huoltajaa soittamaan koululle.

Lomamatkat tulee pyrkiä sijoittamaan koulujen loma-aikoihin. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee pyytää lupa etukäteen. Luokanopettaja voi myöntää luvan enimmillään kolme (3) päivää kestäviin lomiin. Pidempiin lomiin lupa tulee anoa kirjallisesti. 4–14 pv kestävät lomat anotaan rehtorilta ja pidemmät lomat sivistystoimenjohtajalta.

Jokainen opettaja seuraa oppilaiden poissaoloja oppitunneittain. Poissaolotiedot siirretään mahdollisimman pian oppitunnin tai useamman oppitunnin muodostaman yhtenäisen rupeaman jälkeen Wilmaan. Mikäli oppilaan poissaolot keskittyvät samoille viikonpäiville tai saman aineen tunneille, tulee asiaan puuttua hyvissä ajoin.

10.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy

Oppilaan ja opsikelijan viihtyminen ja hyvinvointi koulussa on edellytys hänen oppimiselleen, kasvulleen ja kehitykselleen. Samalla se osaltaan ehkäisee oppilaan turhia poissaoloja koulusta. Viihtymistä lisätään myös vahvistamalla oppilaiden osallisuutta koulun toiminnoissa. Oppilaan hyvinvointia koulussa edistetään kehittämällä koulun olosuhteita ja koulussa toimivien henkilöiden sosiaalisia suhteita, lisäämällä kaikkien mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen sekä kiinnittämällä erityistä huomiota kaikkien terveyteen.

Koulun sosiaalisia suhteita kehitetään toisaalta parantamalla opettaja-opettajasuhteita, opettaja-oppilassuhteita ja oppilas-oppilassuhteita sekä kiinnittämällä huomiota opetusryhmien toimintaan. Uudet luokat ryhmäytetään heti syyslukukauden alussa. Yläkoulun osalta tämä tapahtuu yhteistyössä nuorisotoimen ja muiden toimijoiden kanssa. kanssa. Oppilaille järjestetään Mennään seiskalle- päivät kuudennella luokalla sekä ryhmäytyspäivä 7. luokalla. Luokanvalvojat järjestävät ryhmäytyksen yhteistyössä kuraattorin ja eri yhdistysten toimijoiden kanssa.

Oppilaalle annetaan mahdollisuudet opiskella omien taitojensa ja kykyjensä mukaisesti. Hänelle annetaan palautetta ja häntä kannustetaan ja rohkaistaan niin, että hän kokee itsensä ja työnsä koulussa arvostetuksi. Oppilasta ohjataan kehittämään omaa opiskelutaitoaan kaikkien opettajien ja avustajien toimesta. Koulun arjesta poikkeavissa tapahtumissa, teemoissa ja kilpailuissa annetaan onnistumisen kokemisen mahdollisuuksia myös niille oppilaille, joille normaali koulutyö on vähemmän palkitsevaa.

11. Opiskelijoiden oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Simon kouluissa ja lukiossa oppilaiden ja opiskelijoiden turvallisen opiskeluympäristön varmistamisessa huomioidaan oppilaiden ja opiskelijoiden fyysinen, psyykkinen sekä sosiaalinen turvallisuus. Turvallisuusjohtamisessa korostuu ennakointi sekä ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Mahdollisia uhka-, vaara- ja häiriötilanteita varten kouluissa laaditaan monialaisena yhteistyönä toimintasuunnitelmat, järjestetään käytännön harjoituksia sekä koulutetaan henkilökuntaa toimimaan kyseisissä tilanteissa oikein. Turvallisuuskulttuuri syntyy ennaltaehkäisevästä hyvinvointityöstä, huolellisesta turvallisuussuunnittelusta sekä turvallisuuskulttuurin ja -toiminnan arvioinnista.

11.1 Fyysisesti turvallinen oppimisympäristö

Fyysinen turvallisuus käsittää oppilaitosten fyysisen opiskeluympäristön turvallisuuden takaamisen sekä suunnitellun toimintamallin mahdollisen vaaratilanteen sattuessa. Oppilaitosten turvallisuutta ohjataan ja arvioidaan lakisääteisissä kouluympäristön turvallisuustarkistuksissa.

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus

Tarkastuksen suorittaa Meri-Lapin ympäristöpalvelut / Ympäristövalvonta (Tarkastuksen perusteet: Vna 338/2011, neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta, 12§, terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16§, terveydensuojelulaki 763/1994, 4a§) Tarkastukseen osallistuvat: tekninen virasto, kouluterveydenhuolto, työterveyshuolto, työsuojeluvaltuutettu, koulun rehtori/johtaja, koulun henkilöstön edustaja, vanhempien edustaja tai oppilasedustaja.

Työterveyshuollon työpaikkaselvitys
Tarkastuksen suorittaa työterveyshuolto. (Työterveyshuoltolaki (1383/2001) 5§, 12§, Työturvallisuuslaki (738/2002) 8§, 10§, 32§, 33§, 40§)
Tarkastukseen osallistuvat: kouluterveydenhuolto, työterveyshuolto, työsuojeluvaltuutettu, koulun rehtori/johtaja, koulun henkilöstön edustaja.

Työsuojelutarkastus
Tarkastuksen suorittaa aluehallintoviraston työsuojelutarkastaja. Tarkastuksessa ovat läsnä tekninen virasto, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu, rehtori ja henkilöstön edustaja. (Työterveyshuoltolaki (1383/2001) 5§, 12§Työturvallisuuslaki (738/2002) 8§, 10 §, 32§, 33§,40§). Tarkastuksessa esitetään työterveyshuollon työpaikkaselvitys, vaarojen arviointi, kemikaaliluettelo ja atex -asiakirjat.

Palotarkastus
Palotarkastus perustuu Lapin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmaan. Palotarkastuksella valvotaan pelastuslain 2. ja 3. luvun säännösten noudattamista.
Vaaratilanteissa toimimisessa oppilaitoksia ohjaavat lukuvuosittain monialaisena yhteistyönä päivitettävät pelastussuunnitelmat, kriisisuunnitelma sekä lukuvuosittain järjestettävät poistumis-/sisälle

suojautumisharjoitukset (poistumisharjoitus 9.9.2022, sisälle suojautumisharjoitus kevät -23). Pelastussuunnitelman laatiminen perustuu pelastuslakiin (379/2011) ja valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta (407/2011). Pelastussuunnitelman laatimisen tavoitteena on ennaltaehkäisevästi poistaa vaaroja ja suunnitella hätä- ja onnettomuustilanteiden toimenpiteitä. Lisäksi kunnassa koulutetaan henkilökuntaa mm. EA-koulutuksilla sekä turvallisuuskoulutuksilla.

Simon kunnan sivistyslautakunta on ohjeistanut ja hyväksynyt Simon kouluissa laaditut järjestyssäännöt sekä suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä sekä menettelytavoista.

11.2 Psyykkinen turvallisuus oppilaitoksessa

Psyykkinen turvallisuus käsittää hyväksyttävän ja turvallisen ilmapiirin niin, että oppilas/opiskelija voi kokea olevansa osa koko kouluyhteisöä sekä opiskeluryhmää. Psyykkisen turvallisuuden edistäminen kuuluu vahvasti koulun yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön tehtäväkenttään. Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja ennaltaehkäiseviä toimia, joilla koko oppilaitoksessa edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa toteuttavat kaikki koulussa työskentelevät henkilöt, mutta erityisesti sen suunnittelusta sekä arvioinnista vastaa oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä. Yhteisöllisen oppilas- ja opiskeluhuollon tavoitteet laaditaan lukuvuosittain ja ne pohjautuvat yleisesti ottaen eri hyvinvointikyselyjen tuloksiin ja näistä johdettuihin oppilaitoksen tarpeisiin. Lukuvuosittain kiinnitetään huomiota opiskelijoiden ryhmäytymisiin, ohjaukseen sekä osallisuuden vahvistamiseen. Tavoitteena on, että jokainen oppilas sekä opiskelija pääsee osalliseksi ryhmässä eikä tule sosiaalisesti torjutuksi. Tärkeää on, että jokainen hyväksytään omana itsenään. Koulut päivittävät säännöllisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, joissa kuvataan tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon takaamiseksi.

11.3 Sosiaalinen turvallisuus oppilaitoksessa

Sosiaaliseen turvallisuuden nähdään rakentuvan koulun aikuisten ja opiskelijoiden välisissä sekä keskinäisissä vuorovaikutusprosesseissa sekä yhteisöllisessä toimintakulttuurissa. Yhteisöllisyys, toimijuus ja osallisuus ovat tärkeitä teemoja lukiokoulutuksessa. Yhteisöllisen opiskelijahuollon tehtävänä on arvioida, edistää sekä ylläpitää tämän toimintakulttuurin kehittymistä.
Oppilaitoksen yhteiset teemapäivät, opiskelijakunta, yhteiset oleskelutilat sekä ryhmäyttämiset palvelevat yhteisöllisyyden kehittymistä.

Simon kouluissa ja lukiossa on myös laadittu suunnitelma häirintä-, kiusaamis- ja väkivaltatilanteisiin. Henkilökuntaa on ohjeistettu opettajien kokouksissa/koulutuksissa. Toiminta-ohjeet löytyvät koulun oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelmasta, Simon lukion opetussuunnitelmasta sekä kriisisuunnitelmasta. Toimintasuunnitelmat käydään läpi lukuvuosittai

12. Suunnitelma kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteiden varalle

Ristiriidat ja erimielisyydet ovat väistämätön osa inhimillistä vuorovaikutusta ikään katsomatta. Kaikki koulussa esiintyvä aggressiivinen käyttäytyminen ei ole varsinaisesti kiusaamista, mutta kaikki tilanteet käsitellään välittömästi aikuisten toimesta yhdessä oppilaiden kanssa sovun palauttamiseksi. Kiusaamisen ehkäiseminen on kodin ja koulun yhteinen ponnistus. Sosiaaliset tunnetaidot ja kanssakäymisen mallit voidaan oppia vain kohtaamisissa muiden ihmisten kanssa sekä kotona että koulussa. Kaikkien aikuisten antama malli siitä, miten toimitaan ihmissuhteissa, vaikuttaa vahvasti lapsiin. Kiusaamista ehkäistään ensisijaisesti yhteisöllisen oppilashuollon toiminnalla. Yhteisöllisyyden, tasavertaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista ja toistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa, joka kohdistuu samaan henkilöön tai ryhmään. Kiusaaminen voi olla suoraa ja helposti havaittavaa esimerkiksi lyöminen, potkiminen, toisen tavaroiden vieminen, ilmeily, uhkailu ja nimittely. Epäsuora kiusaaminen on esimerkiksi juorujen levittämistä, selän takana puhumista, kaverisuhteiden pilaamista ja ryhmästä pois jättämistä ja ulkopuolisen voi olla hankala havaita sitä. Netin kautta tapahtuva kiusaaminen tuo kiusaamisen myös vapaa-ajalle.

Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino ja kiusattu on yleensä jollakin tavalla heikommassa asemassa. Kiusaaminen on aina vakavaa toisen oikeuksien loukkaamista ja ihmisarvon alentamista.

Syksyisin koulun alettua ja aina tarpeen vaatiessa kiusaamista käsitellään luokissa yleisellä tasolla monipuolisesti. Oppilaiden kanssa keskustellaan kiusaamisesta ja siitä, miltä se tuntuu ja miten se voidaan ehkäistä. Joskus voi olla tarpeen kerrata, mitä kiusaaminen on, ettei kukaan tule kiusanneeksi ajattelemattomuuttaan. Koulussa pidetään KiVa-koulun oppitunteja, joissa käsitellään kiusaamista sekä sen ehkäisemistä sekä tunnetaitoja.

Kiusaamisesta ja syrjinnästä keskustellaan henkilökunnan yhteisissä kokouksissa. Yhteisöllisen oppilashuollon periaatteiden mukaisesti kiusaamiseen puuttuminen tai siitä kertominen on koko koulun henkilökunnan tehtävä. Kiusaaminen on teemana kaikkien luokkien vanhempainilloissa ja se on hyvä ottaa esille myös vanhempien tapaamisissa. Kiusaamista ehkäistään järjestämällä esim. toimintapäiviä yhteishengen kohottamiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi.

12.1 Kiusaamiseen puuttuminen ja sen ennaltaehkäisy

Simon kouluilla on toimintaohjeet mahdollista kiusaamis- tai uhkatilannetta varten.

Simon koulu ja Maksniemen koulu ovat ns KiVa-kouluja ja noudattavat KiVa-kouluohjelman toimintaperiaatteita. Kouluissa vallitsee nollatoleranssi kiusaamiseen suhtautumisessa. Koulun hyvä ja turvallinen ilmapiiri ja selkeät toimintatavat luovat pohjan hyvälle koulupäivälle.

Toimenpiteet koulussa:

- Koordinointi kouluissa, yhteisöllinen opiskeluhuolto
- Oppitunnit ja KiVa-teemat
- Yhteistyö vanhempien kanssa
- Oppilas- ja henkilökuntakysely
- Julisteet; välituntivalvojien huomioliivit

Kohdennetut toimenpiteet:

- Otetaan käyttöön kiusaamisen tullessa ilmi
- KiVa-tiimin ja luokanopettajan järjestämät selvittämiskeskustelut

Kiusaamisen selvittelyn kulku:

Koulumme noudattaa KiVa-koulun toimintaperiaatteita, jota täydennetään tarvittaessa viranomaisyhteistyöllä. Kun koulun henkilökuntaan kuuluva saa ilmoituksen kiusaamisesta, selvittää hän luokanopettajan tai luokanvalvojan kanssa tilanteen keskustellen kiusaamiseen liittyvien henkilöiden kanssa tavoitteena lopettaa kiusaaminen välittömästi. Keskustelu kirjataan ylös KiVa-lomakkeeseen. Kotiin ollaan aina yhteydessä.

Mikäli kyseessä on jatkuva kiusaaminen ja /tai kiusaaminen toistuu, käsitellään kiusaaminen koulumme KiVa-tiimissä. Tiimi koostuu luokanopettajan tai luokanvalvojan lisäksi erityisopettajasta, joka toimii KiVa-tiimin vetäjänä. Myös kuraattori voi olla osa KiVa-tiimiä. Oppilaita kuullaan vaiheittain ja keskustelun jälkeen sovitaan seurantapalaveri. Tarkoituksena on seurata tilannetta säännöllisesti, jotta kiusaamisen voidaan todeta loppuneen. Keskusteluista tehdään muistiot. Mikäli kiusaaminen jatkuu, tiimiä laajennetaan rehtorilla ja lopulta huoltajilla. Tästä eteen päin tilanteesta riippuen mukaan voidaan kutsua myös poliisi, lastensuojelu ja mahdollisesti Lapin sovittelutoimisto.

Kiusaamisesta voi olla helpompi puhua kotona kuin koulussa, joten myös vanhempien on tärkeää tietää toimintatavat ongelmien ilmaantuessa. Vanhempien on hyvä toimia kiusaamisen ehkäisemiseksi seuraavasti:

- Keskustele kotona kiusaamisesta vaikka tuntuisi siltä, ettei asia kosketa perhettänne.
- Huomioi, että kiusaaminen koskettaa aina koko ryhmää.
- Ota lapsen kertomus kiusaamisesta vakavasti.
- Kuuntele ja kysele millaiset kaverisuhteet lapsellasi on.
- Tutustu lapsesi netinkäyttöön.
- Muistathan, että omat asenteesi tarttuvat myös lapseen.
- Tutustu koulun toimintamalliin kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamiseen puuttumiseksi.
- Pyri yhteistyöhön muiden vanhempien kanssa.
- Ilmoita aina opettajalle tietoosi tulleesta kiusaamisesta, muuten asiaan ei voida puutt

Simon lukion opetussuunnitelmassa paikallisessa linjauksissa on lukion suunnitelma opiskelijan suojaamiskesi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Koulukiusaamisella tarkoitetaan yhteen opiskelijaan kohdistuvaa toistuvaa, jatkuvaa ja systemaattista henkistä tai fyysistä väkivaltaa, joka voi ilmetä käsiksi käymisenä, ilkuntana, solvauksena, pelotteluna, ahdisteluna, kiristämisenä, eristämisenä jne., joka on tavanomaisen kiusoittelun ylittävää toimintaa.

Kiusaamistilanteissa toimitaan seuraavasti:

- kiusaamiseen puututaan heti
- asia selvitellään sekä kiusatun että kiusaajan näkökulmasta
- sovitaan kiusaamisen lopettamisesta välittömästi
- suoritetaan tehostettua valvonta, onko kiusaaminen loppunut
- tapahtumat ja toimenpiteet kirjataan
- mikäli kiusaaminen jatkuu, pyydetään huoltajia koululle yhteiseen neuvonpitoon, mitä asian suhteen on tehtävä
- tarvittaessa otetaan yhteyttä myös muihin viranomaisiin, esimerkiksi poliisiin
- seurataan sovittujen toimenpiteiden toteutumista.

(LOPS2021)

13. Kurinpito

Kouluissamme noudatetaan perusopetuslainmukaista Simon kunnan koulujen kurinpitosuunnitelmaa sekä Simon lukion opetussuunnitelman suunnitelmaa 4.4. Kurinpitotoimet. Kurinpidollisissa toimenpiteissä huomioidaan oppilaan oikeus opiskeluhuoltoon.

14. Väkivalta- ja häirintätilanteet

Väkivalta- ja uhkatilanteet ovat viime vuosina lisääntyneet koulumaailmassa kovasti Aikuisten tehtävä on tunnistaa erilaiset väkivaltatilanteet ja puuttua niihin. Simon kunnassa on laadittu kriisisuunnitelma, joka ohjaa henkilökuntaa toimimaan oikean erilaisissa uhkatilanteissa. Kriisisuunnitelma käydään läpi henkilökunnan kanssa vuosittain. Koulupoliisi on laatinut myös kouluille ohjeen väkivaltatilanteiden käsittelyyn (liite2)

Koulussa tapahtuvaa väkivaltaa ja häirintää käsitellään koulukiusaamisena, mutta käsittely ohjautuu myös lastensuojelulle sekä koulupoliisille. Akuutissa tilanteessa tulee kutsua poliisi paikalle. Huoltajilla on oikeus tehdä rikosilmoitus asiasta.

Lastensuojelulain 25§:n mukaan velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen koskettaa laajasti lasten kanssa työskenteleviä henkilöitä, jotka tehtävässään saavat tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat tekijät tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.

Poliisi on jakanut oppilaitoksiin ohjeen poliisin ja koulun välisestä yhteistyöstä: Poliisin ja koulujen yhteistyö - Milloin ja miten yhteys poliisin. Ohjeen mukaan varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä **velvollisuus** tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia. Ilmoitusvelvollisuuden alainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely, josta voi rangaistuksena seurata sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Ilmoitusvelvollisuuden näkökulmasta ei iällä ole merkitystä, vaan teko ratkaisee. Poliisilta voi aina kysyä näkemystä siitä, onko tietoon tullut teko ilmoitusvelvollisuuden alainen.

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion sekä ammatillisen perustutkintokoulutuksen ja valmentavan koulutuksen henkilöstöllä on salassapidon estämättä **oikeus** ilmoittaa poliisille, jos on tehtävässään saanut tietoja, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Tässä ei ole määritelty väkivallan vakavuutta tarkemmin. Kyse on siitä, että tiedon saaneelle henkilölle on herännyt huoli tulevaisuudessa tapahtuvasta väkivallanteosta. Väkivallan uhkasta ilmoittaminen kuuluu vastuulliseen toimintaan, eikä tietojen luovuttamatta jättäminen saa johtua siitä, että lakia ei ole kirjoitettu ehdottoman velvoitteen muotoon. Poliisia voi konsultoida siitä, ovatko tiedot sellaisia minkä perusteella olisi syytä ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin tai että tulisiko tapaus ilmoittaa poliisille. Ilmoituksen jälkeen poliisi ratkaisee mihin toimenpiteisiin se asiassa ryhtyy.

Kiireellisissä tilanteissa ainoa väylä on soittaa hätäkeskukseen (112) nopeimman avun saamiseksi. Hätäkeskus päivystää 24/7 ja sieltä vastataan aina. Tehtävät ohjautuvat lähimmälle poliisipartiolle. Tällaisia tapauksia ovat:

- Käynnissä on toisten henkeä, terveyttä tai turvallisuutta vaarantava teko. Perehdy myös etukäteen oman koulusi turvallisuussuunnitelmaan.
- Oppilas tuo kouluun aineen tai esineen, jonka hallussapito on kiellettyä. Esimerkiksi huumausaineeksi epäillyt aineet.
- Kouluun, oppilaaseen tai henkilökuntaan kohdistuu uhkaus, mikä vaatii välittömiä toimenpiteitä. Esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tai opetustilanteessa esitetty uhkaus vakavasta väkivallasta.

Poliisin tulee tällaisissa tilanteissa aloittaa esitutkinnalliset toimenpiteet välittömästi.

14.1 Väkivallan muodot

Väkivalta on rikos ja sillä on monet kasvot. Se voi ilmetä fyysisenä, seksuaalisena, kemiallisena, psyykkisenä, rakenteellisena tai sosioekonomisena väkivaltana. Myös väkivallalla uhkaaminen on rikos.

Fyysinen väkivalta
Aktiivinen fyysinen väkivalta voi olla lyömistä, potkimista, palovamman tuottamista, hiuksista repimistä tai kuristamista. Pahimmillaan pahoinpitely johtaa kuolemaan. Perheväkivallan osalta passiivinen fyysinen väkivalta on hoidon laiminlyöntiä, esimerkiksi kun lapselle ei anneta ruokaa koko viikonloppuna, hän joutuu jatkuvasti olemaan yksin kotona tai hänet suljetaan pimeään komeroon.

Lasten seksuaalinen riisto
Lapsen seksuaalisella riistolla tarkoitetaan kaikkia niitä ilmiöitä, jotka loukkaavat lapsen seksuaalista koskemattomuutta. On syytä korostaa, ettei lapsen seksuaaliseen riistoon pidä sekoittaa vanhempien osoittamaa tavanomaista hellyyttä lapsiaan kohtaan, kuten suukottelua ja hyväilyjä. Siihen ei liity seksuaaliselle hyväksikäytölle tunnusomaista salailua ja häpeää, eikä aikuinen tavoittele sillä seksuaalista mielihyvää.

Vaikka seksuaaliseen riistoon kuuluvat rikokset tapahtuvat tavallisesti kouluajan ulkopuolella, voi joitakin lapsen seksuaaliseen riistoon kuuluvia asioita tapahtua myös kodin valvonnan ulottumattomissa tai jopa kouluaikana.

- Pahoinpitely, joka kohdistuu lapsen sukupuolielimiin.
- Raiskaus (pakottaminen sukupuoliyhteyteen)
- Sukupuoliyhteys tai sen yritys alle 16-vuotiaan lapsen kanssa.
- Lapsen johdattaminen ikää ja kehitystasoa vastaamattomaan seksuaalikäyttäytymiseen.
- Lapsen altistaminen ikään ja kehitystasoon soveltumattomille seksuaalisille ärsykkeille esim. näyttämällä hänelle pornofilmejä tai -lehtiä.
- Lapsipornografia ja lapsen käyttäminen esiintyjänä epäsiveellisissä julkaisuissa, vakokuvissa, videoissa tai tilaisuuksissa.
- Netin kautta tapahtuva häirintä.

Kemiallinen väkivalta
Aktiivista kemiallista väkivaltaa on esimerkiksi päihteiden tai tarpeettomien lääkeaineiden/aineiden antaminen. Passiivista kemiallista väkivaltaa on, ettei lapselle anneta hänen tarvitsemiaan lääkkeitä tai ettei hänen tarvitsemaansa ruokavaliota noudateta. Lääkkeitä saatetaan jättää huolimattomasti lasten ulottuville.

Psyykkinen väkivalta
Aktiiviseksi psyykkiseksi väkivallaksi voidaan kutsua sitä, että lasta jatkuvasti moititaan, pelotellaan, nöyryytetään tai pilkataan. Hänen tekemisiään ja ajatuksiaan ei hyväksytä eikä ymmärretä, häntä

nimitellään ja puhutellaan halveksivasti. Tällaisen kaltoin kohtelun vaikutukset lapsen kehitykseen ovat varsin tuhoisia. Passiivista psyykkistä väkivaltaa on lapsen jättäminen täysin huomiotta. On "näkymättömiä lapsia", joilla ei ole paikkaa edes omassa perheessään, ei ehkä edes omaa vuodetta. Lapsella tai hänen teoillaan ei nähdä mitään arvoa, hänen saavutuksiaan väheksytään, hänen mielipidettään ei kysytä.

Rakenteellinen väkivalta
Aktiivista rakenteellista väkivaltaa on hierarkkisuus, kun joillain ihmisillä tai ryhmillä on oikeus määräillä ja alistaa muita heidän tarpeistaan, tunteistaan ja oikeuksistaan piittaamatta. Tällaista tapahtuu jatkuvasti kaikkialla yhteiskunnassa, kodeissa, työpaikoilla ja erilaisissa yhteisöissä. Lapsiin kohdistuvana passiivisena rakenteellisena väkivaltana voidaan pitää yhteiskunnassa sellaisia säädöksiä, käytäntöjä ja normeja, joissa ei oteta huomioon lapsen oikeuksia ja kehitysmahdollisuuksia.

Sosioekonominen väkivalta
Sosioekonomista väkivaltaa on esimerkiksi se, että lapset kiristävät toisiltaan rahaa, likaavat vaatteita ja koulukirjoja, rikkovat polkupyörän ja estävät kotiin menon. Passiiviseksi sosioekonomiseksi väkivallaksi voidaan kutsua heitteillejättöä, kun avuttomalle ihmiselle ei järjestetä asuntoa ja toimeentulomahdollisuuksia.
(lähde thl.fi)

14.2 Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy

Koulun toimintakulttuuri painottaa toisen ihmisen arvostusta, kunnioitusta sekä psyykkistä ja fyysistä koskemattomuutta. Kiusaamista, väkivaltaa ja sillä uhkailua ei hyväksytä missään tilanteissa eikä kenenkään osalta. Poliisin pitämillä laillisuuskasvatustunneilla selvitetään väkivallan ja pahoinpitelyn käsitteitä, tekojen seurauksia jne.

Henkilökuntaan kohdistuvasta väkivallasta tai väkivallan uhkasta ilmoitetaan esimiehelle sekä kirjallisesti myös palvelualueen päällikölle, työsuojeluvaltuutetulle ja työsuojelupäällikölle uhka- ja väkivaltatilanteiden ilmoituslomakkeella. Ulkopuolisen henkilön aiheuttama väkivalta tai väkivallan uhka ilmoitetaan aina poliisiviranomaiselle.

Koulun arjessa oppituntien ulkopuoliset tilanteet ovat otollisimpia väkivallan syntymiselle. Valvonta eri tilanteissa on erityisen tärkeää, jotta väkivaltaan johtaviin tapahtumiin voidaan puuttua heti alkuvaiheessa. Ennen koulupäivää, välitunneilla ja koulupäivän jälkeen opettajat ja koulunkäyntiavustajat valvovat vuorolistan mukaan oppilaiden toimintaa sekä käytävillä että piha-alueella.

Epäilyttävistä vieraista ilmoitetaan heti rehtorille tai vararehtorille. Päihtyneenä koulualueelle tullut ohjataan vähintään kahden henkilökuntaan kuuluvan toimesta pois koulualueelta. Mikäli päihtyneenä tai ilmeisesti huumausaineiden vaikutuksen alaisena oleva vieras henkilö käyttäytyy uhkaavasti, hälytetään poliisi.

14.3 Väkivallan tunnistaminen

Henkilökunnan tulee tunnistaa väkivaltaa ennakoivia piirteitä henkilöissä ja heidän viestinnässään. Merkit voivat olla esimerkiksi seuraavia:

- vihan hallinnan ongelmat ja muiden syyttely
- muutokset käytöksessä
- kiinnostus väkivaltaan ja sitä sisältävään mediaan ja musiikkiin
- uhkauksen vuotaminen, tihkuminen (”leakage”); vuotaminen on yksi tärkeimmistä tulevasta väkivallanteosta kertovista vihjeistä.

Vuotamisella tarkoitetaan sitä, että joku tarkoituksellisesti tai vahingossa paljastaa tunteitaan, ajatuksiaan, fantasioitaan, asenteitaan tai aikomuksiaan, jotka ennakoivat väkivallantekoa. Keskeistä on, että väkivalta tuntuu olevan jollain tavoin läsnä kaikessa henkilön toiminnassa ja viestinnässä. Vuotamiseen voi kuulua hienovaraisia uhkauksia, kerskumista, vihjailua, ennusteita ja ”viimeisiä aikarajoja”.

Väkivallanteon ennusmerkkejä voidaan kertoa keskusteluissa ja huulenheitossa sekä kirjoittaa tarinoihin, ainekirjoituksiin, päiväkirjamerkintöihin, runoihin, kirjeisiin ja lauluihin. Niitä voidaan piirtää piirustuksiin, piilottaa ”rallatuksiin”, tatuoida ja videoida.

Ennakoivat merkit voivat olla myös epätoivoinen avunpyyntö.

- muutokset koulumenestyksessä tai sitoutumisessa koulutyöhön
- merkit masennuksesta
- ulkopuolisuuden ja paremmuuden tunne sekä empatian puute
- huomionhakuisuus
- huonot yleiset sopeutumistaidot
- heikko turhautumiensietokyky
- tunne epäoikeudenmukaisesta kohtelusta
- narsistiset piirteet ja vääristynyt käsitys omista oikeuksista
- suvaitsemattomuus
- negatiiviset roolimallit
- seurustelusuhteen puuttuminen tai epäonnistuminen.

Opetushallituksen suosituksia perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen:

- Oppilaita ja huoltajia tulisi informoida siitä, että oppilaiden pitää aina kertoa havaitsemansa uhkaukset koulun henkilökunnalle.
- Oppilaita rohkaistaan kertomaan koulun henkilökunnalle, jos he huomaavat jonkun ilmaisevan puheessaan, kirjoituksissaan tai muutoin väkivallanteon aikeita tai kouluväkivallan ihannointia.
- Jos oppilas tekee uhkauksia, niistä kerrotaan aina hänen huoltajilleen.

- Kouluihin tulee nimetä turvahenkilöstö, joka koulutetaan käsittelemään ja arvioimaan kouluun kohdistuvia uhkauksia.
- Perustetaan säännöllisesti kokoontuvia paikallisia viranomaistyöryhmiä ja lisätään koulujen, poliisin ja muiden viranomaisten yhteistyötä.

(Opetushallitus, 2022)

15. Kriisi-, uhka- ja vaaratilanteet

Uhka- ja väkivaltatilanteiden toimintaohjeet löytyvät myös Sivistystoimen kriisisuunnitelmasta, Simon koulun ja lukion pelastussuunnitelmasta sekä Maksniemen koulun pelastussuunnitelmasta. Poliisi on myös jakanut oppilaitoksiin ohjeen poliisin ja koulujen välisestä yhteistyöstä (ks. luku 14).

15.1 Toiminta uhka- ja vaaratilanteissa

Koulussa harjoitellaan lukuvuosittain uhkatilannetta sisälle suojautumisen varalta. Henkilökunta ohjeistetaan toimimaan mahdollisissa väkivalta- ja uhkatilanteissa.

Henkilökunnan ohjeistus uhkatilannetta varten:

Jos jotakin uhataan aseella tai henkilökunnan jäsen on samassa tilassa aseistetun henkilön kanssa:

- Arvioi tilanne. Onko kyseessä välitön uhka?
- Selvitäänkö tilanteesta omin toimenpitein vai tarvitaanko ulkopuolista apua?
- Evakuoi alue ja eristä uhkaava henkilö (mikäli mahdollista)
- Neuvottele uhkaavan henkilön kanssa rauhallisesti. Pidä turvallinen välimatka. Älä tee mitään äkkinäistä. Älä uhkaa henkilöä.
- Katso, miten voit itse suojautua.
- Ilmoita tilanteesta poliisille
- Ilmoita tilanteesta rehtorille

Jos tiedetään, että rakennuksessa on ase tai talossa on aseistettu henkilö:

- Arvioi tilanne
- Ilmoita tilanteesta poliisille ja rehtorille
- Tehdään sisälle suojautumishälytys
- Poliisien saavuttua heille kerrotaan kaikki mitä tiedetään. Poliisi ohjeistaa miten toimitaan.
- Kriisiviestintä kuuluu rehtorille

Kouluissa on laadittuna pelastautumissuunnitelmat.

15.2 Toiminta kriisitilanteissa

Kunnan sivistystoimella on laadittuna kriisityön opas, joka ohjeistaa henkilöstöä kriisitilanteiden hallinnassa.

SIMON PERUSKOULUT / SIMON LUKIO SALASSAPIDETTÄVÄ

Suostumus oppilas/opiskelijahuoltoasian käsittelyyn

Oppilas/Opiskelija: _____

Asia: _____

Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhuoltoasian käsittely perustuvat oppilas- ja opiskelijahuoltolain 19 §:n mukaiseen opiskelijan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumukseen.
Ryhmään osallistuvat vain ne henkilöt, joiden osallistuminen on asian käsittelyn kannalta tarpeellista. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä

Läsnäolijat:

- ☐ oppilas/opiskelija
- ☐ huoltaja (t)
- ☐ erityisopettaja
- ☐ terveydenhoitaja
- ☐ kuraattori
- ☐ psykologi
- ☐ luokanvalvoja/luokanopettaja
- ☐ muu:
- ☐ muu:
- ☐ muu:
- ☐ muu:

Koollekutsuja: _____

Opiskeluhuollon tiedot ovat salassa pidettäviä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 23 §:n mukaisesti opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla henkilöillä on kuitenkin oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.

Allekirjoituksella opiskelija ja/tai huoltaja antaa suostumuksen asian käsittelyyn tässä monialaisessa asiantuntijaryhmässä sekä vahvistaa saaneensa tiedon opiskeluhuollon tietojen käsittelystä, salassapidosta ja tietojen luovuttamisesta lain mukaisesti.

Annan suostumukseni oppilas/opiskelijahuoltoasian käsittelyyn ja yllä olevan ryhmän kokoonpanoon.

Päiväys _____._____.20_____

Huoltajan/huoltajien allekirjoitus

_____

Oppilaan/opiskelijan allekirjoitus

_____

SIMON KOULU JA SIMON LUKIO SALASSAPIDETTÄVÄ

OPISKELUHUOLTOKERTOMUS

OPISKELIJA /OPPILAS		
nimi		**henkilötunnus**
kotikunta	**osoite**	**puhelin**
HUOLTAJA tai muu laillinen edustaja (alaikäinen tai muutoin vajaavaltainen opiskelija)		
nimi		
osoite		**puhelin**
ASIAN AIHE		
Vireillepanija		
Opiskelijan/oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet		
Asian käsittely opiskeluhuoltoryhmän kokouksessa		

Kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa

Kokouksessa tehdyt päätökset

Päätöksen toteuttamissuunnitelma

Toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Toteutetut toimenpiteet

Kirjauksen päivämäärä

Kirjauksen tekijä

nimi virka-asema

Opiskelu/oppilaskertomukseen sisältyvien tietojen luovuttaminen sivullisille

Mitä tietoja on annettu, kenelle sivulliselle ja millä perusteella